

*Олександр Афонін,
президент Української асоціації
видавців та книгорозповсюджувачів*

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ Правління Благодійної організації "Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів" за період з 16 лютого 2012 року до 27 лютого 2013 року

Шановні колеги!

Щиро радий бачити вас на чергових двадцятих звітно-виборних зборах нашої Асоціації. Нинішні збори, згідно зі Статутом УАВК, підбивають підсумок трирічної діяльності Правління УАВК. І хоча ми звітували щорічно і нинішній звіт присвячений в основному тому, що було зроблено за останній, 2012 рік, я все ж таки хочу нагадати основні, можна сказати доленосні, події, які відбулися чи, на щастя, не відбулися завдяки існуванню та діяльності БО "Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів".

Думаю, ні в кого не виникне заперечень, що пріоритетним напрямом діяльності УАВК була і мусить залишатися робота із забезпечення умов для розвитку книговидання і збереження як одного із головних факторів цього розвитку режиму пільгового оподаткування суб'єктів видавничої галузі.

Отже, **2010 рік**. Березень—квітень. Делегація МВФ у своєму меморандумі висунула як умову надання чергового кредиту Україні відміну податкових пільг на видання книг. Дії УАВК — надання широкого розголосу цій вимозі у ЗМІ, проведення прес-конференцій в УНІАН та УНН, зустрічі з представниками опозиційних фракцій на предмет підтримання позиції УАВК щодо збереження пільг, створення в суспільстві атмосфери несприйняття вимог МВФ; підготовка та розповсюдження у засобах масової інформації та соціальних мережах звернення УАВК до керівництва МВФ з вимогою припинити диктат щодо України у питаннях, пов'язаних із культурою, духовністю, розвитком інтелекту, а також зняти вимогу щодо введення оподаткування вітчизняної книги.

23 квітня, у Всесвітній день книги і авторського права, ця відозва була вручена особисто представникові МВФ в Україні. "Хвилі", створені Асоціацією в друкованих та електронних ЗМІ, змусили МВФ зняти це питання у своєму меморандумі.

Однак це не вплинуло на фінансово-економічний блок Кабміну, який вирішив ліквідувати податкові пільги для книги у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу. А це означало новий етап боротьби з "рідною українською владою", який УАВК було розпочато наприкінці червня 2010-го. Одночасно із публікаціями в ЗМІ вівся пошук виходів на очільників Кабміну, спроможних вплинути на процес творення Податкового кодексу і зняти загрозу анулювання пільг. Людиною, яка дослухалася до нас, виявився віцепрем'єр Сергій Тігіпко. Йому було передано документи з чіткою аргументацією, чому не треба відмінити пільги для видавничої галузі й до чого може призвести їхня ліквідація. Певною мірою у вирішенні цього питання допоміг і тодішній міністр економіки Василь Цушко. Наші аргументи, попри все, виявилися переконливішими, ніж Мінфінівські. Асоціацію було почуто, і пільги збережено. Мене особисто

було запрошено у Кабмін для візування останнього варіанта проекту Податкового кодексу зі збереженими пільгами.

Цей самий рік було ознаменовано боротьбою з Державною інспекцією цінової політики, якій спало на думку вилучити гонорар автора з витратної складової на підготовку видання. Ця війна тривала майже три місяці, в її ході відбулося кілька зустрічей з керівництвом Інспекції на території Мінекономіки й за участі його представників. Врешті-решт питання було зняте.

Серед успіхів 2010 року — прийняття Закону України "Про посилення захисту майна редакцій засобів масової інформації, видавництва, книгарень, підприємств книгорозповсюдження, творчих спілок" від 20 травня 2010 року № 2274-VI. Основою для його розроблення послужила Постанова Верховної Ради України від 16 січня 2009 року № 901-VI "Про запровадження мораторію на виселення редакцій друкованих засобів масової інформації, закладів культури, у тому числі бібліотек, видавництв, книгарень, підприємств книгорозповсюдження", розроблена на підставі нашого проекту постанови про мораторій, направленою на адресу Верховної Ради України після відбиття нами атаки на видавництво "Дніпро".

2011 рік. Цього року для нас прийшло випробування з того боку, з якого ми його не очікували. Сподіваюся, всі пам'ятають поданий парламентською опозицією пріснопам'ятний проект Закону України "Про національний культурний продукт", винесений на розгляд у сесійній залі Верховної Ради України. Не буду вдаватися до описування подробиць тексту цього проекту, всі ви його, мабуть, добре пам'ятаєте. Скажу головне, що саме завдяки Асоціації, за активної участі не тільки Правління, а й окремих її членів, прийняття цього закону було зупинено. Якби цього не було зроблено, з 1 січня 2012 року для більшості видавництв і видань податкових пільг би не існувало, проте існувала б чудова корупційна годівниця.

2012 рік. На початку липня Міністерством фінансів і Державною податковою службою була спланована чергова атака на видавничі податкові пільги. Наша надоперативна реакція на інформацію про це з надр Кабміну: думаю, ви всі пам'ятаєте наше нічне звернення "Тривога! Тривога! Тривога!" до громадськості, і не тільки видавничої, яке було миттєво розповсюджене в соціальних мережах і в усіх доступних ЗМІ. А також розпочато акцію "Жодного дня без листа Президенту і Прем'єру".

Потужний тиск громадськості, ініційований УАВК, сотні листів, які надійшли до Кабміну та Адміністрації Президента України, у черговий раз змусили владу тимчасово відмовитись від спроби ліквідувати пільги, і вони поки що продовжують діяти й у нинішньому році. Ще одну спробу ліквіду-

вати податкові пільги було здійснено у жовтні 2012-го. Однак напередодні виборів вдалося досить легко переконати депутатів, у тому числі й із Партії регіонів, не робити цього.

Саме завдяки тому, що Асоціація всі ці три роки стояла на сторожі інтересів українських видавців і вчасно та адекватними діями реагувала на всі спроби влади ліквідувати режим пільгового оподаткування, нам вдалося зберегти у розпорядженні видавців лише за цей проміжок часу близько 900 млн грн не сплачених у бюджет ПДВ і податку на прибуток.

Кожен із вас, мабуть, чітко знає, які суми як результат дії пільг залишилися в обігу власного видавництва, і усвідомлює, наскільки б ускладнилася його діяльність в умовах сучасної України без існування цих додаткових коштів, "зеконмлених" на несплаті податків. Особливо це стосується ПДВ, який держава вимагає сплатити, незалежно від вашої спроможності чи неспроможності це зробити.

Хочу акцентувати вашу увагу на тому, що на підтримку існування Асоціації за останні три роки пішла одна тисячна частка цих "зеконмлених" нею для українських видавців коштів, які були сплачені лише членами УАВК. Шкода, що більшість наших з вами колег-видавців страждають такою важкою для громадського суспільства хворобою, як "халаящина", або бажання все мати задарма. Вони не зрозуміють того непересічного факту, що якби кожне з нині працюючих в Україні майже 1700 видавництв пожертвувало на спільну справу хоча б по одному відсотку від цих "зеконмлених" коштів, то вже нині видавці не ходили б прохачами по службових і депутатських кабінетах, не ремствували на відсутність національної книготорговельної мережі, а видавнича сфера виступала б уже самодостатньою галуззю з достойним партнерським представництвом як в органах української влади, так і гідно представляючи Україну за її межами.

Однак... Маємо те, що маємо. Вважайте це за ліричний відступ.

Із інших знакових подій і заходів, які відбулися за ініціативи, організаційної участі УАВК чи були безпосередньо нею здійснені за минулий період, назву такі:

- відновлення діяльності Міжвідомчої комісії з питань сприяння розвитку вітчизняного книговидання та книгорозповсюдження;
- розроблення Концепції Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції та читання на 2013—2017 роки;
- організація Першого всеукраїнського конкурсу підручників і посібників для ВНЗ "Університетська книга";
- проведення спільно з Весвітньою організацією інтелектуальної власності та Міжнародною асоціацією видавців Міжнародної конференції з питань захисту прав автора і видавця в інтернет-просторі;
- зупинення, розроблення з подальшим анулюванням законопроекту про голографічне маркування вітчизняної книжкової продукції;
- проведення цілої низки семінарів з питань електронної книги, книжкових стандартів, авторських прав;
- вступ нашої Асоціації в Міжнародну асоціацію видавців вже в якості постійного члена;
- створення за участю споріднених асоціацій видавців Російської Федерації, Білорусі та Казахстану Консультативної ради видавців країн СНД та проведення трьох її засідань, одного з них у Києві;
- налагодження системного, щопівроку, дослідження та аналізу економічного стану видавничої галузі з подальшим ознайомленням членів УАВК з отриманими результатами;
- організація ефективного "десанту" українських авторів у Францію на Фестиваль європейських літератур у м. Коньяк, на якому Україна була Почесним гостем. Варто віддати належне членам УАВК Анетті Антоненко, голові Фондації видавництва "Кальварія", Елеонорі Сімоновій, ди-

ректору ДП "Нора-Друк", та Миколі Кравченку, голові ГО "Книжковий простір", на яких лягла левова частка навантаження щодо організації цього візиту;

— підготовка пакетних матеріалів для дослідження ситуації з книговиданням та книгорозповсюдженням в регіонах України;

— низка заходів та документів, пов'язаних із розробленням проекту книгорозповсюджувальної мережі видавців "Український Книжковий Альянс".

Щодо діяльності Правління УАВК у 2012 році.

Упродовж 2012 року, після (через велике завантаження на роботу) виходу зі складу Правління директора державного видавництва "Освіта", воно працювало в такому складі:

1. Афонін Олександр Васильович — президент Асоціації.
 2. Теремко Василь Іванович, віце-президент УАВК, директор ТОВ "Видавничий центр "Академія".
- Члени Правління:
3. Будний Богдан Євгенович, директор видавництва "Навчальна книга — Богдан".
 4. Дубас Олексій Павлович, президент видавництва "Генеза".
 5. Карасьов Володимир Іванович, директор видавництва "Знання".
 6. Красовицький Олександр Віталійович, генеральний директор видавництва "Фоліо".
 7. Круглов Віктор Володимирович, директор видавництва "Ранок".
 8. Поляков Олександр Володимирович, генеральний директор видавничої групи "ВНУ".
 9. Прибега Ніна Дмитрівна, директор ДСВ "Мистецтво".
 10. Пузиков Володимир Семенович, власник видавництва "Грані-Т".
 11. Сенченко Микола Іванович, директор Державної наукової установи "Книжкова палата України імені Івана Федорова".
 12. Сичевський Олег Васильович, директор видавничої групи "А.С.К.".
 13. Сосса Ростислав Іванович, директор ДНВП "Картографія".
 14. Шпільман Олег Борисович, генеральний директор Книжкового Клубу "Клуб сімейного дозвілля".

Як і в попередні роки, у 2012-му Правління працювало за визначеними дев'ятьма головними напрямками. Хочу нагадати їх вам:

- збереження режиму пільгового оподаткування для суб'єктів видавничої справи, і в першу чергу — для видавців та книгорозповсюджувачів;
- забезпечення активного захисту суб'єктів видавничої справи, їхніх прав за рахунок удосконалення законодавства;
- недопущення неправових дій щодо видавництв з боку фіскальних служб, представників органів державної влади і місцевих державних адміністрацій;
- проведення системного аналізу економічного стану галузі в умовах кризи та розроблення рекомендацій для членів УАВК;
- підтримка зв'язків з міжнародними спорідненими організаціями країн Європи та СНД;
- інформаційне забезпечення членів УАВК про всі основні події, що відбуваються у видавничому середовищі;
- сприяння популяризації української книги і читання усіма доступними Асоціації способами;
- вжиття заходів щодо захисту прав автора і видавця, боротьба із незаконним копіюванням книжок видавництв — членів УАВК;
- організація просвітницької роботи серед членів УАВК та їхнє навчання з питань електронної книги та стандартів традиційної книги.

Упродовж року відбулося 10 засідань Правління, на яких сукупно було розглянуто понад 30 питань.

Ось деякі з них:

1. Про участь УАВК у закордонних книжкових виставкових заходах у 2012 році.

2. Про стан роботи з підготовки Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції та читання на 2013—2017 роки.

3. Про результати роботи представників УАВК у складі Міжвідомчої комісії з питань сприяння розвитку вітчизняного книгодання та книгорозповсюдження і громадських рад при центральних органах виконавчої влади в Україні.

4. Про участь УАВК в організації та проведенні, спільно з Національною парламентською бібліотекою, науково-практичної конференції "Бібліотека і книга у контексті часу".

5. Про стан виконання Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України вимог і положень наказу № 588 щодо надання грифів на навчальну літературу.

6. Про законодавчу та нормотворчу діяльність УАВК.

7. Про економічний стан видавничої галузі у першому півріччі 2012 року.

8. Про намір ліквідації Міністерством фінансів та державною податковою службою України податкових пільг для суб'єктів видавничої справи і завдання УАВК у зв'язку з цим.

9. Про заходи УАВК у рамках XIX Форуму видавців у Львові.

10. Про завдання щодо розроблення документальної бази та проведення пропагандистських заходів зі створення "Українського Книжкового Альянсу".

11. Про стан співпраці з правоохоронними органами в питаннях боротьби з контрафактом як таким і в мережі Інтернет зокрема.

12. Про ситуацію з приватизацією державних видавництв та дії УАВК з цього приводу та інші питання.

Тепер безпосередньо щодо діяльності Правління в межах визначених напрямів, а також поза ними.

Уже в першій частині доповіді порушувалося питання діяльності зі збереження податкових пільг, що проводилася Правлінням. На жаль, ця проблема вимагає перманентного контролю за діями влади, які не завжди є очевидними для широкого загалу, а отже, варто підтримувати якщо не партнерські, то принаймні дружні стосунки з певною категорією працівників апарату Кабміну, Адміністрації Президента, певного кола міністерств і відомств, народними депутатами для того, щоб мати можливість своєчасно отримувати необхідну інформацію і працювати на випередження. Ті, хто знайомий з апаратною роботою у державних структурах, знають, що документ можна зупинити лише на стадії узгоджень, а після того, як він узгоджений, його затвердження неможливо зупинити.

Ще на початку січня 2013 року з Кабінету Міністрів було отримано інформацію про те, що готується документ щодо відміни податкових пільг уже в нинішньому році. Тому знову було виконано низку дій, спрямованих на зупинення роботи над цим законопроектом: написано листи, підготовлено з цього приводу депутатський запит нинішнього Голови Комітету Верховної Ради з питань культури і духовності В'ячеслава Кириленка до Кабміну.

Однак не треба забувати, що навіть за умов збереження податкових пільг у нинішньому і наступному роках, їхня дія офіційно завершується 1 січня 2015 року. Тому вже зараз нам потрібно розробити стратегію, яка б, за умови послідовної її реалізації, забезпечила пролонгацію пільгового режиму оподаткування і на період після згадуваної рубіжної дати.

Щодо забезпечення у 2012 році захисту суб'єктів видавничої справи, їхніх прав за рахунок удосконалення законодавства, то, на жаль, назвати їх ефективними важко. І проблема полягає не в тому, що наші зусилля були недостатніми, а в тому, що нинішній Кабінет Міністрів України не вбачає потреби у додаткових законодавчих нормах, спрямованих на захист і підтримку національного книгодання та розвиток культури читання.

Однак з метою забезпечення постійної присутності книжкової проблематики, якщо можна так сказати, в офіційному просторі та підтримки готовності до активних дій у цій царині лише я особисто протягом року взяв участь майже у 80 засіданнях урядових робочих груп і комісій, комітетів Верховної Ради України, колегії Держкомтелерадіо України, відомчих нарадах, заходах громадських рад при міністерствах та громадських рад, дотичних до видавничої справи. Для того, щоб пам'ятали, треба постійно нагадувати й очікувати слушного моменту для реалізації запланованого.

Серед законопроектів та урядових рішень, які мусять бути реалізовані:

— Поправки до Закону України "Про державні стандарти та державні соціальні гарантії";

— Постанова Кабінету Міністрів України "Про спеціальний режим кредитування видавничої галузі";

— Державна цільова національно-культурна програма популяризації вітчизняної книговидавничої продукції та читання на 2014—2018 роки.

Ми сподіваємося, що активізувати діяльність виконавчої влади, спрямовану на сприяння розвитку національного книгодання та культури читання, зможуть ініційовані Правлінням УАВК парламентські слухання і розгляд стану видавничої справи та перспективи її розвитку на розширеному засіданні колегії Держкомтелерадіо України, які мають відбутися у березні—квітні цього року. Зараз Правлінням ведеться предметна і конструктивна робота з Комітетом Верховної Ради України з питань культури і духовності та Держкомтелерадіо з тим, щоб ці два масштабні заходи не перетворилися на прохідні, а стали знаковими для українського книгодання. Для того, щоб це дійсно було так, ми запросили для участі у парламентських слуханнях іноземних спостерігачів з Міжнародної асоціації видавців на чолі з її генеральним секретарем Йенсом Баммелем.

У питаннях захисту членів УАВК від неправових дій з боку фіскальних служб, представників державної влади та управління різного рівня минулий рік видався відносно спокійним. Було лише кілька випадків звернень членів Асоціації, які стосувалися дій працівників податкової адміністрації, та їх вдалося вирішити без роздування конфлікту. Також мали місце звернення з приводу відмови чи затягування в отриманні тих чи інших довідок для видавців. Зокрема це стосувалося довідок для безмитного ввезення поліграфічного обладнання для друкування власних книжок, а також для встановлення пільгової ставки орендної плати для видавництва і книгарень, розміщених у будівлях, що належать до державної чи комунальної власності. Однак ще раз підкреслимо: все це були індивідуальні звернення окремих членів Асоціації, що вирішувалися на рівні телефонних переговорів чи підтримки листами Асоціації у відповідні інстанції й не вимагали широкого публічного обговорення.

Починаючи з другої половини 2008 року, Правління Асоціації намагається щопівроку робити аналіз економічного стану суб'єктів видавничої справи в особі видавництва, це лакмусовий папірець, що свідчить про фінансове та економічне здоров'я галузі в цілому. Крім нас, такої аналітичної роботи ніхто не проводить. Результати аналізу — це наша зброя проти певної категорії державних службовців, які, спираючись виключно на статистику друку, роблять висновки, що українські видавці настільки благополучні, що жоден вітчизняний бізнес з ними порівнятися не може, а отже, ніяка допомога і підтримка їм не потрібна.

У 2012 році за результатами роботи в першому півріччі було зроблено порівняльний аналіз із досягненнями за аналогічний період 2010 і 2011 років, який наочно демонструє тенденцію до падіння обсягів продажів вітчизняної книги й значне погіршення розрахунків книжкової торгівлі за поставлену продукцію. Однак у мене складається таке враження, що ця боротьба переважній більшості членів Асоціації не

потрібна, у них і насправді все дуже добре, оскільки прохання надати первинну інформацію видавцям доводиться повторювати по кілька разів, але значна частина вас, дорогі колеги, так і залишає їх поза увагою. І сьогодні у мене вже виникають сумніви, що це — неухважність, відсутність розуміння важливості такого аналізу і для кожного видавництва окремо, і для усього фахового загалу чи принципове ігнорування?

Я просив би вас дати відповідь на це запитання: потрібен аналіз економічного стану видавничої галузі чи ні? Якщо ні — припиняємо, хоча це позбавляє нас контраргументів у діалозі з владою.

Минулий рік став роком формування громадських структур видавничого спрямування, які представлятимуть видавничий загал країн СНД. У лютому 2012 року, під час Мінського книжкового ярмарку, було створено Консультативну раду країн СНД, до якої увійшли УАВК, Асоціація книговидавців Росії, Білоруська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів і Казахська асоціація видавців. У нинішньому році до неї планують приєднатися видавничі асоціації Молдови, Азербайджану, Вірменії. У травні перше засідання Ради відбулося у Києві, під час травневої виставки Держкомтелерадіо в Українському домі, друге — у вересні в Москві. Наступне засідання планується провести у вересні нинішнього року у Львові під час Форуму видавців.

Головними питаннями, які обговорювалися під час засідань, були:

- регулярний обмін інформацією про стан книжкових ринків;
- розроблення проекту загального стенда асоціацій на міжнародних книжкових ярмарках;
- боротьба з контрафактом як у царині традиційної книги, так і електронної;
- проведення спільних конкурсів з метою визначення кращої книгарні та кращого продавця книжок;
- дослідження ринків з метою виявлення об'єктивних показників присутності вітчизняних книг на ринках сусідніх держав;
- організація спільних акцій з популяризації читання, підвищення рівня його культури, обмін досвідом діяльності у цьому напрямі тощо.

2012 року ми вперше, уже в якості постійного члена, взяли участь у Генеральній асамблеї Міжнародної асоціації видавців (МАВ), а також у виборах її керівників — президента Асоціації та віце-президентів, генерального секретаря. Через два роки членства ми зможемо вже запропонувати і своїх представників у керівні органи цієї престижної міжнародної організації. Отже, хто вільно володіє англійською мовою і готовий два роки активно попрацювати на громадській ниві, може цілком претендувати на роботу в управлінських структурах Міжнародної асоціації видавців.

У рамках заходів МАВ відбулося кілька конференцій, присвячених боротьбі з піратством, розвитку навчального книговидання, захисту прав автора і видавця тощо. Ті з членів УАВК, хто відвідував Франкфуртський книжковий ярмарок, мали можливість взяти участь у цих конференціях.

Починаючи з березня 2013 року, планується надсилати членам УАВК бюлетені МАВ, правда, англійською мовою. Однак бажаною ознайомитись із матеріалами, щоб бути в курсі подій видавничого світу, можуть скористатися перекладачем Google і отримати технічний переклад надісланих матеріалів.

Протягом усього року ми намагалися регулярно знайомити членів УАВК з актуальною інформацією, що стосується видавничого бізнесу, а також із тими документами, які мали загальноважливій характер. Так, нами було направлено лише проектів різних державних документів, які включали поправки до чинних законів та постанов уряду, концептуальні розробки, понад 15, а ще тексти звернень до держав-

них установ різного рівня, сподіваючись почути ваші думки та оцінки щодо їхнього змістовного наповнення. Однак зазвичай отримували лише від 3 до 5, максимум 10 відповідей. Іноді, враховуючи відсутність навіть підтвердження про отримання нашого повідомлення, складається враження, що 90% членів УАВК навіть не ознайомлюються з отриманою від нас інформацією.

Тому, користуючись вашою присутністю на зборах, хочу ще раз попросити вас про дві речі:

1) Дайте, будь ласка, свої пропозиції щодо переліку інформаційних повідомлень, які б ви хотіли отримувати від УАВК.

2) Якщо не читаете, то хоча б повідомляйте про отримання інформації.

Питання популяризації української книги і читання упродовж року було постійно в полі зору Правління і в моєму як Президента Асоціації. Тема читання з нашої подачі була присутня в усіх доступних засобах інформації. В друкованих виданнях це статті та інтерв'ю в газетах "День", "Деловая столица", "Комерсант", "Україна молода", часописах "Український тиждень", "Комментарии", "Директор типографії" та інших. У телепрограмах "5-го каналу", ICTV, УТР, "Культури", Київської ТРК, у радіопрограмах каналів "Перший національний", "Культура", "Промінь", "Київське радіо", "Майдан", вже не кажучи про інтернет-видання, такі як "Українська правда" та інші.

Тричі тема книги і читання озвучувалася на пресконференціях в УНІАН та УНН.

Багато часу було витрачено на спроби провести, через затвердження Кабміном, Концепцію програми з популяризації книги і читання. Поки що безрезультатно. На жаль, на сьогодні Асоціація не має фінансового ресурсу, а відповідно і людського, який дав би змогу організувати і провести масштабні акції. Однак намагалася максимально, хоча б інформаційно, підтримувати ті акції, які проводилися окремими видавництвами або в рамках виставкових заходів, що відбувалися протягом року. За наявності бажання до консолідації зусиль з боку видавців можна було б зробити значно більше, систематизувати цю діяльність, надати їй організаційних форм. А втім, на сьогодні таке бажання відсутнє у переважної більшості українських видавців.

Серйозніших успіхів у популяризації української літератури було досягнуто, можна так сказати, на "закордонних фронтах". Уже згадувались і Лейпциг, і Париж, і Коньяк, де чи не вперше за всі попередні роки досить потужно було "засвічено" імена вітчизняних авторів та їхні твори. Однак це стало можливим завдяки підтримці не з боку нашої держави, а приватних фондів Ахметова і Яценюка, а також посольств європейських держав в Україні, зокрема Посольства Франції. Асоціація в цьому випадку грала роль своєрідної "парасольки" над проектами, сприяючи своїми листами, зверненнями на рівні посольств і відомств. Це той рідкісний випадок гармонії дій керівництва Асоціації та її членів, але, на жаль, це скоріше виняток, ніж правило. В усіх інших випадках переважно говорять: "Це мусить зробити Асоціація", забуваючи про те, що Асоціація — це всі ви, а не отой "куций" штат в моїй особі та Інни Миколаївни.

Ми готові підтримати будь-яку вашу ініціативу, забезпечивши її супровід у необхідних складових, за умови вашої участі в ролі реалізаторів запропонованих ініціатив, а не стороннього спостерігача.

Останні роки спроби організувати стенд Асоціації на провідних міжнародних книжкових ярмарках зазнавали фіаско. З одного боку, зрозуміло, що часи, коли участь у виставці розглядалася як привід для виїзду за кордон, вже минули. Зараз будь-хто може за значно меншу суму, не прив'язуючись до виставок, через турагентство відвідати далеке зарубіжжя. З іншого боку, коло видавців, які працюють з перекладами творів іноземних авторів чи намагаються продати

права на видання творів українських авторів за межами України, дуже мале. І навіть за необхідності брати участь у цих виставкових заходах вони не прагнуть вкладати власні кошти у замовлення більш-менш пристойного стенда. Держава наша теж щороку зменшує видатки бюджету, на відміну від інших європейських країн, на достойне представлення кращих зразків вітчизняної видавничої продукції. Таким чином, Україна все більше самоізолюється від європейського і світового книговидавничого простору. Єдиним варіантом підтримання цих зв'язків нині є лише кошти меценатських фондів, допомога дипломатичних місій. Однак зрозуміло, що ці маленькі фрагменти не можуть представляти літературну Україну в повному обсязі, і тому для кардинального вирішення проблеми необхідне розуміння і відповідне фінансування державою.

Одним із складних питань, яке сьогодні не знайшло свого адекватного вирішення, є питання боротьби з контрафактом як паперовим, так і електронним.

У 2012 році Правлінням виконувалися дії щодо привернення уваги правоохоронних органів до безпрецедентного порушення численними піратськими структурами Закону України "Про авторське право і суміжні права". Торік навесні нами були відправлені листи на ім'я Президента України з цього приводу. У травні минулого року відбулася моя зустріч із керівником Управління по боротьбі з кіберзлочинністю МВС Литвиновим. Ним було обіцяно, що протягом місяця буде створено робочу групу з представників МВС, Державної служби інтелектуальної власності, найбільших українських провайдерів, а також керівників громадських об'єднань правовласників, які представлятимуть авторів і виробників продукту культури, у тому числі книги, що мають ознаки авторського права. Однак робоча група створювалася аж до осені. У листопаді з'явився перший документ — Концепція змін до авторського законодавства. Цей документ розсилався вам із проханням внести свої пропозиції і доповнення. Однак відповідь ми отримали лише від трьох видавців. Це просто констатація факту. Тому були внесені зміни до Концепції, які, як нам здається, можуть позитивно позначитись на ситуації у разі їхньої легалізації у відповідних законах. Однак у черговий раз обіцяне на кінець січня цього року засідання робочої групи для обговорення і прийняття кінцевого варіанту Концепції так і не відбулося. Обіцяють, що ось-ось буде.

У жовтні 2012 року я як президент УАВК, якому надано право представляти інтереси членів Асоціації в органах влади, звернувся з заявою до Генеральної прокуратури України та міністра внутрішніх справ з вимогою розслідувати протиправну діяльність низки власників піратських сайтів, зокрема найнахабнішого з них — власника сайту www.studentus.com.ua. Заяву було підкріплено цілим пакетом документів та звернень членів Асоціації, надісланих після розсилання нашої інформації.

На початку грудня 2012 року МВС продемонструвало свою активність відвідини Асоціації його представниками, збиранням з мене додаткових розписок, показань як свідка. І на цьому активність закінчилася.

Після неодноразових нагадувань про необхідність активних дій мене запросили в Шевченківський РВВС, де зовсім юний слідчий влаштував мені черговий допит з написанням протоколів, пояснень, які я до цього вже давав двічі. Після цієї бесіди у мене склалося таке враження, що це я, а не власник сайту, є порушником закону.

Однак і після цього чергового допиту справа не зрушила з місця. Кілька дзвінків і листів керівництву відповідного підрозділу МВС не внесли ясності. Мені було заявлено, що вони не можуть знайти документи. А як тільки знайдуть, тут же повідомлять. Мені здається, що

вже час проводити публічну кампанію з "популяризації" діяльності МВС по боротьбі з піратством.

Хочу звернути вашу увагу ще на один аспект. Нині на піратських сайтах нові книжки українських видавців з'являються у вигляді відсканованих копій у pdf-форматі швидше, ніж на прилавках магазинів, однак, попри все це, ви самі не поспішаєте протиставити піратам альтернативу купівлі: хоч за невеликі кошти, але придбати якісний електронний твір через легальні сайти. Споживач, який може й купив би вашу книжку легально, не знайшовши її у легальному доступі, знаходить і скачує піратську копію. Хоча існують "Обрій", "Буквоїд", "Власна справа" та інші, які легально пропонують споживачеві за незначні кошти pdf-файли, чи перший "хмарний" агрегатор "Кассіопея", який реалізує доступ до книжок на певний термін без можливості їхнього скачування.

Я не знаю, чи то консерватизм, чи страх, щоб іще один раз не вкрали, вже, до речі, вкрадене, стримує видавців від роботи з агрегаторами. І це є великою помилкою, а скоріше відсутністю стратегічного бачення.

Тиждень тому УАВК спільно з Українською бібліотечною асоціацією створено робочу групу з розроблення та апробації пілотного проекту придбання бібліотеками пакетного доступу до нових видань українських видавництв з метою забезпечення вільного безоплатного доступу до цих творів відвідувачів бібліотек. До участі у цьому пілотному проекті буде залучено на півроку п'ять бібліотек. Зараз залишилося знайти ще п'ять видавництв, які дадуть свою згоду взяти участь у реалізації цього проекту на узгоджених умовах.

Із агрегаторів партнером у цьому пілотному проекті виступатиме "Кассіопея" як "хмарний" агрегатор, що надає доступ без обмежень формату моделі пристрою для читання та без можливості скачування тексту, водночас жорстко контролюючи часовий період, на який надається цей доступ, і кількість споживачів, яким дозволено скористатися ним за оплачений відрізок часу. Після відпрацювання технічних, асортиментних та цінових параметрів такий варіант платного доступу буде запропоновано всім бібліотекам України: публічним та вищим навчальним закладам.

"Думайте сами, решайте сами — иметь или не иметь".

Щодо питань, пов'язаних із навчанням видавців, підвищенням їхньої кваліфікації. Протягом року було проведено шість семінарів. Із них три спільно з Книжковою палатою України імені Івана Федорова і три на базі Києво-Могилянської академії.

Змушений констатувати, що на ці семінари активніше відгукуються видавці, які не є членами нашої Асоціації. А з-поміж тих, хто входить до УАВК, як правило, беруть участь одні й ті самі видавництва. Чи то всі вже все знають, чи то знаходяться в такому психологічному стані, коли нікому нічого не потрібно, але факт залишається фактом. До того ж на безоплатні для членів УАВК семінари приходять менше слухачів, ніж на ті, за які доводиться платити.

Сподіваюся, що в нинішньому році ситуація зміниться, і ви сприймете класичний відомий кожному з дитинства вислів: "Вік живи — вік учись".

Я не торкався аспектів щоденної рутинної роботи, конкретних численних звернень членів УАВК, які стосувалися безпосередньо їх чи роботи їхнього видавництва і потребували порад, консультацій, контактів, зустрічей і переговорів, а іноді навіть вимагали виконання ролі миротворця чи третейського судді.

В одній доповіді викласти все дуже складно. Та маю надію, що у своїх виступах ви скажете про своє бачення діяльності Правління Асоціації за минулу каденцію, дасте їй свою оцінку, вкажете на помилки і висловіте поради і пропозиції.

Дякую за увагу.

Надійшла в редакцію 28 лютого 2013 року